

Insolvency

K uspokojení věřitele zajištěného zajišťovacím převodem majetku

Nejvyšší soud se v usnesení sp. zn. 29 NSČR 23/2012 ze dne 18. 7. 2013 vyjádřil k postupu uspokojení insolvenčního věřitele s pohledávkou zajištěnou zajišťovacím převodem vlastnického práva.

Podle Nejvyššího soudu nebrání insolvenčnímu správci zapsat do majetkové podstaty dlužníka majetek, který je vlastnický připsán jiné osobě (než dlužníku) proto, že slouží jako zajištění na základě smlouvy o zajišťovacím převodu vlastnického práva. Insolvenční správce jako správce cizího (dlužníkov) majetku by nepostupoval s odbornou péčí (§ 37 odst. 1 insolvenčního zákona), kdyby takový majetek bez náležité protihodnoty nese-psal do majetkové podstaty dlužníka.

Zajištěný věřitel, zajištěný fiduciárním převodem, tak musí uplatnit pohledávku vůči dlužníkovi podáním přihlášky (§ 165 a § 166 insolvenčního zákona). Stala-li se jeho pohledávka zajištěná zajišťovacím převodem vlastnického práva splatnou před rozhodnutím o úpadku, ale zajištění stále trvá (nebylo vypořádáno způsobem předvídaným ve smlouvě), sepíše insolvenční správce předmět zajištění do majetkové podstaty jako vlastnictví dlužníka. Zajištěný věřitel má pouze právo přihlásit svou pohledávku do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka jako zajištěnou (s právem na uspokojení z výtěžku zpeněžení zajištění); vyloučení zajištění ze soupisu majetkové podstaty dlužníka se z titulu takového vlastnictví úspěšně domoci nemůže.

K popření pohledávky přihlášené jako vykonatelná pohledávka

Nejvyšší soud zaujal v usnesení sp. zn. 29 NSČR 25/2011 ze dne 18. 7. 2013 stanovisko k postupu při popření pohledávky přihlášené jako vykonatelná pohledávka.

Nejvyšší soud zdůraznil, že předběžné posouzení, zda pohledávka přihlášená věřitelem je vykonatelná, přísluší insolvenčnímu správci, přičemž korekci tohoto posouzení je i bez návrhu oprávněn provést insolvenční soud při přezkumném jednání v mezích své dohlédací činnosti. Jestliže se tak nestane a vyjde-li v průběhu řízení o žalobě o určení pravosti nebo výše pohledávky popřené jako nevykonatelná pohledávka najevo, že popřená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, není to důvodem k zamítnutí žaloby. Žalovaný je však v takovém případě povinen prokázat důvod popření podle § 199 insolvenčního zákona.

Tam, kde insolvenční správce popřel (bez zásahu insolvenčního soudu v průběhu přezkumného jednání) přihlášenou pohledávku jako „nevykonatelnou“, ačkoli věřitel pohledávku přihlašoval jako

„vykonatelnou“, lze spor o povahu popření vést jen v rámci včas a řádně zahájeného incidenčního sporu. Jestliže pohledávka přihlášená věřitelem jako „vykonatelná“ byla při přezkumném jednání přezkoumána coby pohledávka „nevykonatelná“ a popřena co do pravosti, pak věřitel, jehož insolvenční správce vyzval postupem podle § 197 odst. 2 insolvenčního zákona k podání incidenční žaloby o určení pravosti takové pohledávky, musí podat ve stanovené lhůtě žalobu o určení pravosti pohledávky u insolvenčního soudu podle § 198 insolvenčního zákona.

Věřitel, jehož přihlášenou pohledávku popřel insolvenční správce nebo dlužník jako „nevykonatelnou“ a který zmeškal tuto lhůtu k podání žaloby o určení pravosti nebo výše pohledávky dle § 197 odst. 2 insolvenčního zákona, nemá v rámci opravných prostředků proti rozhodnutí o odmítnutí přihlášky, jež se opírá o ustanovení § 198 odst. 1, věty třetí insolvenčního zákona, ve spojení s ustanovením § 185 insolvenčního zákona, k dispozici (jako účinnou) obranu založenou na tvrzení, že výzvu ignoroval proto, že má za to, že přihlášená pohledávka je pohledávkou „vykonatelnou“ (pro niž platí režim ustanovení § 199 insolvenčního zákona).

Dle Nejvyššího soudu nemá zjištění, že je přihlášená pohledávka pohledávkou vykonatelnou, vliv na pravost, výši ani na pořadí pohledávky a s přihlédnutím k úpravě obsažené v ustanovení § 199 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona na straně jedné a na ustanovení § 198 odst. 1 insolvenčního zákona na straně druhé má vliv jen na posouzení, kdo je povinen podat žalobu a (v porovnání s konkursní úpravou nově) z jakých důvodů může pohledávku popřít co do pravosti nebo výše.

Ke zpeněžení majetkové podstaty mimo dražbu

V usnesení sp. zn. 2 VSPH 1141/2013-B-15 ze dne 1. 8. 2013 se Vrchní soud v Praze vyjádřil k podobě řádného zpeněžení majetkové podstaty mimo dražbu.

Vrchní soud v Praze nad rámec odůvodnění upozornil na to, že (veřejná) nabídka činěná insolvenčním správcem při prodeji věcí mimo dražbu dle ustanovení § 289 insolvenčního zákona má směřovat zásadně k neuzavřenému počtu předem neurčených osob, přičemž z nabídek předložených zájemci by následně měla být vybrána ta nejvýhodnější. Pokud je insolvenčním správcem navržen prodej nemovitostí jedinému předem vybranému zájemci za předem stanovenou (nikoli minimální) kupní cenu, jedná se o postup, který tomu neodpovídá.

K vázanosti insolvenčního soudu rozhodnutím o neplatnosti právního úkonu

---

Nejvyšší soudu ČR v rozsudku sp. zn. 29 Cdo 392/2011 ze dne 31. 7. 2013 vyložil smysl ustanovení § 231 insolvenčního zákona o vázanosti insolvenčního soudu rozhodnutím či jiným způsobem zjištění neplatnosti právního úkonu.

Podle § 231 insolvenčního zákona není insolvenční soud vázán rozhodnutím jiného soudu či jiného orgánu, kterým v průběhu insolvenčního řízení došlo ke zjištění neplatnosti právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, ani jiným způsobem tohoto zjištění, a v průběhu insolvenčního řízení je oprávněn posoudit neplatnost takového právního úkonu pouze insolvenční soud. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že cílem tohoto ustanovení je zajistit, aby otázka platnosti právního úkonu, jež je určující pro příslušnost majetku dlužníka do jeho majetkové podstaty nebo pro identifikaci závazků dlužníka, nebyla v průběhu insolvenčního řízení účelově vytěšňována (určovacímí žalobami podávanými u obecných soudů) mimo rámec procedur nastavených insolvenčním zákonem k řešení těchto otázek - aby např. nedocházelo k tomu, že incidenční spor o příslušnost určitého majetku do

majetkové podstaty dlužníka, zahájený podáním vylučovací žaloby, bude blokován řízením vedeným u obecného soudu o určovací žalobě týkající se některé z otázek, jíž má v onom incidenčním sporu řešit insolvenční soud jako otázku předběžnou. Ustanovení § 231 insolvenčního zákona tak neřeší otázku platnosti právních úkonů posuzovaných při přezkoumání pohledávek popřených co do pravosti, výše nebo pořadí (ať už vykonatelných či nevykonatelných), tedy neklade takovému přezkoumání žádné meze.

K popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky insolvenčním správcem

Nejvyšší soud ČR se v usnesení sp. zn. 29 ICdo 7/2013 ze dne 18. 7. 2013 vyjádřil k popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky podle § 199 insolvenčního zákona

Pokud insolvenční správce ve smyslu ustanovení § 199 insolvenčního zákona popřel vykonatelnou pohledávku a podal u insolvenčního soudu žalobu, kterou své popření uplatní proti věřiteli, který vykonatelnou pohledávku přihlásil, smí uplatnit jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, důvodem popření však nemůže být jiné právní posouzení věci.

Nejvyšší soud specifikoval skutečnosti, které mohou být důvodem takového popření pravosti nebo výše přihlášené vykonatelné pohledávky. Dle něj je lhostejné, zda dlužník v přecházejícím řízení neuplatnil skutečnosti vlastní vinou např. proto, že zcela rezignoval na svou procesní obranu v příslušném řízení, čímž přivodil vznik exekučního titulu založeného rozhodnutím, jež se neodůvodňuje vůbec (např. platební rozkaz nebo směnečný platební rozkaz), nebo rozhodnutím, jež se odůvodňuje jen minimálně (např. rozsudkem pro zmeškání nebo rozsudkem pro uznání). Pro úspěch popření pohledávky je naopak určující, zda skutečnosti, které dříve neuplatnil dlužník, jsou způsobilé změnit výsledek „spor o pohledávku“; tedy, že v porovnání se skutečnostmi, které dlužník dříve uplatnil, jsou skutečnosti, které dříve uplatněny nebyly, rozhodující příčinou pro určení, že insolvenčním správcem žalovaný přihlášený věřitel nemá vůči dlužníku označenou vykonatelnou pohledávku (spor o pravost) nebo pro určení, že insolvenčním správcem žalovaný přihlášený věřitel má vůči dlužníku označenou vykonatelnou pohledávku jen v určité výši (spor o výši).

Pravidlo, podle kterého u přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu nemůže být důvodem popření její pravosti nebo výše „jiné právní posouzení věci“ (§ 199 odst. 2, část věty za středníkem insolvenčního zákona), typově dopadá na situace, kdy při nezpochybněném skutkovém základu věci (tedy, nejsou-li důvodem popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, nebo takové skutečnosti sice byly uplatněny, ale v porovnání s dřívějším rozhodnutím nevedly ke změně skutkových závěrů) měl zjištěný skutkový stav vést k jinému právnímu posouzení věci, než které o něm v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, učinil příslušný orgán. Může jít např. o situaci, kdy příslušný orgán přiznal věřiteli pohledávku vůči dlužníku jako plnění ze smlouvy, ač plnění mělo být přiznáno jako náhrada škody nebo jako bezdůvodné obohacení nebo o situaci, kdy příslušný orgán sice správně určil právní normu, podle které měl být posouzen zjištěný skutkový stav věci, ale nesprávně ji vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval. Přitom je zjevné, že chybné právní posouzení věci příslušným orgánem mohlo vést k přiznání pohledávky věřiteli vůči dlužníku tam, kde by „jiné“ (správné) právní posouzení věci vedlo k závěru, že pohledávka není po právu, nebo že nemá být přiznána v celé požadované výši.

Právní posouzení věci není vyloučeno jako důvod popření pravosti nebo výše přihlášené vykonatelné pohledávky, jestliže z pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, jímž byla pohledávka přiznána, žádné právní posouzení věci neplyne. Není-li zde „žádné“ právní posouzení, pak právní posouzení uplatněné jako důvod popření pravosti nebo výše takové pohledávky není „jiné“. Zde Nejvyšší soud zdůraznil, že jakékoli (byť kusé, málo srozumitelné nebo hrubě nepřesné právní posouzení věci příslušným orgánem) právní posouzení vždy vylučuje možnost popření takové pohledávky pro právní posouzení „jiné“.

Z hlediska důvodů popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané *rozsudkem pro uznání* (ať již v textu takového odůvodnění formulovaný výslovně nebo prostřednictvím poukazu na příslušná ustanovení občanského soudního řádu dovolující soudu rozhodnout podle uznání) Nejvyšší soud vyslovil závěr, že jím soud navenek dává najevo, že nenalezl překážky, jež mu brání rozhodnout o věci podle uznání. Vedle prakticky totožné úpravy pro rozsudek pro zmeškání Nejvyšší soud ČR ve stejném duchu poukázal též na platební rozkaz, včetně elektronického platebního rozkazu a na směnečný (šekový) platební rozkaz. Závěr soudu, že i ohledně věřitelem požadovaného nároku lze o věci rozhodnout rozsudkem pro uznání, v sobě zahrnuje též úsudek, že takto přiznávaný nárok neodporuje právním předpisům (§ 153a odst. 2, § 99 odst. 2 věta první část věty za středníkem o. s. ř.). *Takový úsudek je současně postačující pro závěr, že i rozsudek pro uznání obsahuje právní posouzení věci ohledně přiznaného nároku.*

Zajímavá soudní rozhodnutí

Úroky - promlčecí lhůta podle občanského zákoníku

Nejvyšší soud se ve svém usnesení sp. zn. 31 Cdo 2160/2012 ze dne 15. 5. 2013 vyjádřil k délce a běhu promlčecí lhůty úroků a opětujících se plnění podle občanského zákoníku.

Občanský zákoník upravuje promlčení úroků a opětujících se plnění v § 110 odst. 3, kde stanoví, že se úroky a opětujícím plněním promlčují ve třech letech. Ve vztahu k úrokům a opětujícím se plněním, která jsou pravomocně přiznaná nebo písemně uznaná, platí podle uvedeného ustanovení tříletá doba promlčení, pokud jde o úroky a opětujícím se plněním, jejichž splatnost nastala po právní moci rozhodnutí nebo až po uznání. Nejvyšší soud se zabýval otázkou délky promlčecí lhůty u opakovaných plnění a úroků, jejichž splatnost nastala již před právní mocí rozhodnutí o nich.

Podle Nejvyššího soudu je z hlediska délky promlčecí lhůty nutné rozlišovat mezi úroky a opětujícím se plněním splatnými po právní moci rozhodnutí a splatnými před ním. Zatímco v souladu s dle § 110 odst. 3 občanského zákoníku se na prvně jmenované vztahuje tříletá promlčecí lhůta, opětujícím se plněním a úroky splatné do právní moci rozhodnutí o nich se promlčí až v desetileté promlčecí lhůtě ve smyslu § 110 odst. 1 občanského zákoníku.

Nejvyšší soud se dále vyslovil *k počátku běhu tříleté promlčecí doby* podle § 110 odst. 3 občanského zákoníku. Odchýlil se od závěru uvedeného v usnesení sp. zn. 20 Cdo 5308/2007, a naopak se ztotožnil s právním názorem, jež dovolací soud zaujal v usnesení sp. zn. 20 Cdo 1936/2010, a to tak, že je-li vznesena námitka promlčení práva na úroky z prodlení splatné po právní moci rozhodnutí, běží tříletá promlčecí lhůta podle § 110 odst. 3, věty za středníkem občanského zákoníku *od právní moci exekučního titulu*, a že v takovém případě se *právo na plnění úroků z prodlení promlčí jako celek*, tedy do zaplacení. Uplyne-li od právní moci rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu, jímž úroky, úroky z prodlení nebo jiná opětujícím se plněním, byly přiznány, doba tří let, promlčí se v tomto případě celý nárok na úroky, úroky z prodlení nebo jiná opětujícím se plněním, která se jako nárok promlčují *a jejichž splatnost nastala po právní moci rozhodnutí*.

K promlčecí lhůtě pro odstoupení od smlouvy podle obchodního zákoníku

---

Rozsudkem Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 2640/2011 ze dne 29. 7. 2013 byl upřesněn běh promlčecí lhůty pro odstoupení od smlouvy v případě vzniku práva na odstoupení porušením smluvní povinnosti podle § 393 odst. 1 obchodního zákoníku.

Je-li důvodem odstoupení od smlouvy porušení závazku, začne podle ustanovení § 393 odst. 1 obchodního zákoníku běžet promlčecí doba práva na odstoupení dnem, kdy byl tento závazek porušen. Nejvyšší soud odmítl právní názor, podle něhož tato promlčecí doba pro odstoupení od smlouvy z důvodu porušování takové povinnosti, jež měla být plněna po určitou dobu, počíná běžet vždy dnem, ve kterém trvalo porušení takové povinnosti. V této souvislosti odkázal na ustanovení § 392 odst. 1, větu druhou obchodního zákoníku, podle něhož spočívá-li (mimo jiné) obsah závazku v povinnosti nepřetržitě vykonávat určitou činnost, počíná promlčecí doba běžet od porušení této povinnosti. Zákon zde zcela evidentně vychází z konstrukce, podle níž je dobou porušení takové

povinnosti okamžik, kdy porušování povinnosti započalo, a od tohoto okamžiku běží jedna jediná promlčecí doba, bez zřetele na to, že porušování povinnosti pokračuje (nadále k němu dochází).

Dle Nejvyššího soudu právo na odstoupení od smlouvy z důvodu porušení povinnosti tedy vznikne jednorázově, není-li ujednáno jinak, jakmile je povinnost porušena, popřípadě marným uplynutím dodatečně přiměřené lhůty k jejímu splnění (§ 346 odst. 1 obchodního zákoníku), a nevzniká opakovaně každým dnem trvání protiprávního stavu.

Nová legislativa

Změna pravidel při uzavírání pracovních smluv na dobu určitou

Dne 1. 8. 2013 nabyl účinnosti zákon č. 155/2013 Sb., který zohledňuje specifické podmínky určitých odvětví, jako je zemědělství, kultura či stavebnictví, a zakotvuje výjimku ze zákazu tzv. „řetězení“ pracovních smluv na dobu určitou podle zákoníku práce.

Nadále platí, že doba trvání pracovního poměru na dobu určitou mezi týmiž smluvními stranami nesmí být delší jak 3 roky a ode dne vzniku prvního pracovního poměru na dobu určitou může být opakována maximálně dvakrát, a to opět vždy nejvýše o tři roky (§ 39 odst. 1 zákoníku práce). Tento zákaz se nově nevztahuje na případy, kdy jsou u zaměstnavatele dány vážné provozní důvody nebo důvody spočívající ve zvláštní povaze práce. K naplnění výjimky je dále nezbytná písemná dohoda zaměstnavatele s odborovou organizací, ve které jsou vymezeny důvody, pravidla jiného postupu zaměstnavatele při sjednávání a opakování pracovního poměru na dobu určitou, okruh zaměstnanců zaměstnavatele, kterých se bude jiný postup týkat, a doba, na kterou se tato dohoda uzavírá. Pokud u zaměstnavatele nepůsobí odborová organizace, je možné tuto dohodu nahradit vnitřním předpisem zaměstnavatele.

Nová úprava splatnosti faktur v obchodním styku

Novelou obchodního zákoníku č. 179/2013 Sb., která nabyla účinnosti 1. července 2013 (dále také „novela“), došlo k zásadní změně zákonné úpravy splatnosti faktur v obchodním styku.

Novela ruší ustanovení § 369a obchodního zákoníku a nově stanoví obecnou lhůtu 30 dní pro splatnosti faktur mezi podnikateli, které se týkají jejich podnikatelské činnosti (§ 261 odst. 1 obchodního zákoníku), a faktur vzniklých ze závazků dodat zboží nebo poskytnout službu za úplatu.

Smluvně lze tuto třicetidenní prodloužit. Zákon neklade žádné podmínky prodloužení promlčecí lhůty do 60 dní, lhůtu přesahující 60 dnů však lze sjednat jen tehdy, pokud to není vůči věřiteli „hrubě nespravedlivé“. Kritérium hrubé nespravedlnosti zákon blíže nespecifikuje. Lze odvodit, že se jedná o objektivní podmínky týkající se dodávaného zboží nebo poskytované služby, situace dodavatele a další skutečnosti.

Je-li však dlužníkem veřejný zadavatel, lze sjednat dobu splatnosti delší než 30 dní jen tehdy, pokud je to odůvodněno povahou závazku, doba splatnosti však nesmí přesahovat 60 dnů, přičemž den doručení faktury nebo jiné výzvy obdobné povahy nesmí být předmětem smluvního ujednání. Zákaz sjednání delší než šedesátidenní lhůty se použije i na vztahy mezi věřitelem a subdodavatelem, plní-li věřitel závazek veřejnému zadavateli prostřednictvím subdodavatele.

Novela stanoví také počátek běhu promlčecí lhůty faktur. Lhůta k zaplacení faktury počíná běžet dlužníkovi:

(a) ode dne, kdy byla dlužníku doručena faktura nebo jiná výzva podobné povahy;

b) i bez výzvy k plnění

1. ode dne doručení zboží nebo poskytnutí služby, není-li možné určit den doručení faktury nebo jiné výzvy podobné povahy, nebo bude-li mu doručena faktura nebo jiná výzva podobné povahy dříve, než zboží nebo služba;

2. ode dne převzetí, bylo-li ujednáno převzetí zboží nebo služby, popřípadě ověření, zda byl závazek řádně splněn, a jestliže mu bude doručena faktura nebo jiná výzva podobné povahy před převzetím nebo ověřením zboží nebo služby.

Nová úprava obchodního zákoníku má zásadní význam, neboť veškerá ujednání, která jsou s ní rozporná, jsou neplatná (§343a obchodního zákoníku). To zejména znamená, že pokud si smluvní partneri ujednají lhůtu delší, než je povolené, bude takovéto ujednání neplatné a splatnost faktur bude ze zákona automaticky v délce 30 dnů (§ 340 odst. 3). To se však netýká případu, pokud si smluvní strany ujednaly plnění ve formě splátek, neboť na ty se tato omezení nevztahují (§340a obchodního zákoníku).

Důležitou otázkou v souvislosti s novelou obchodního zákoníku je, jaký vliv má novela obchodního zákoníku na již uzavřené smlouvy. Přechodné ustanovení novely obchodního zákoníku stanoví, že účinky prodlení se posoudí *podle úpravy účinné v okamžiku prodlení*. To znamená, že pokud došlo k prodlení se splatností faktur již před účinností novely, tedy před 1. červencem 2013, postupuje se podle dosavadní právní úpravy. Vzhledem k tomu, že se přechodná ustanovení novely nevyjadřují k uzavřeným smlouvám, z nichž má být plněno až po 1. červenci 2013, domníváme se, že se na takové smlouvy novela vztahuje a že je případně nutné v tomto smyslu revidovat smlouvy formou smluvních dodatků, pokud je nová splatnost faktur nevyhovující.

Informace obsažené v tomto bulletinu jsou pouze obecného charakteru s cílem poskytnout orientační přehled o aktualitách ze soudních rozhodnutí. Tento bulletin by proto neměl být bez dalšího používán jako podklad pro přijímání podnikatelských ani jiných rozhodnutí a konkrétní informace vztahující se k tématům uvedeným v tomto bulletinu by měly být konzultovány dříve, než na jejich základě bude učiněno příslušné rozhodnutí.

© 2013 DRV Legal, s.r.o.